

**UNRHYW RAI SYDD WEDI'U GWAHARDD RHAG BOD YN
LLYWODRAETHWYR**

Dyma'r rheoliadau sy'n gwahardd pobl rhag bod yn llywodraethwyr:

- Unrhyw rai sy'n dioddef problemau'r meddwl a fydd yn golygu eu bod nhw'n agored i gael eu caethiwo dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983;
- Unrhyw rai sydd dan 18 oed;
- Unrhyw rai sydd eisoes yn llywodraethwyr mewn dwy ysgol sy'n cael eu cynnal, ac eithrio bod yn llywodraethwyr ychwanegol mewn ysgolion sy'n destun mesurau arbennig, neu aelodau o gyrrff llywodraethu dros dro;
- Llywodraethwyr sydd, heb ganiatâd y cyrff llywodraethu, wedi methu â mynychu cyfarfodydd y cyrff llywodraethu am gyfnod o chwe mis ers dyddiad y cyfarfod diwethaf roedden nhw'n bresennol;
- Unrhyw rai sydd wedi'u dyfarnu'n fethdalwyr tan eu bod nhw'n cael eu rhyddhau rhag y methdaliad;
- Unrhyw rai sydd wedi'u gwahardd dan Ddeddf Gwahardd Cyfarwyddwyr Cwmni 1986, neu sydd wedi methu â gwneud taliadau yn unol â gorchymyn gweinyddu llys sirol dan Ddeddf Ansolfedd 1986;
- Unrhyw rai sydd wedi cael eu gwahardd o'u swyddi nhw mewn elusennau dan orchymyn y Comisiwn Elusennau neu'r Uchel Lys, yn gwrthodwyr camweinyddu neu gamymddwyn yr oedden nhw'n gyfrifol
- Unrhyw rai sydd
  - (a) Yn destun cyfarwyddyd wedi'i gyhoeddi gan yr Ysgrifennydd Gwladol dan adran 142 Deddf Addysg 2002, gan gynnwys cyfarwyddyd sy'n cyhoeddi eu bod nhw'n cael eu cynnwys ar restr y bobl sy'n cael eu hystyried yn anaddas i weithio gyda phlant dan adran 1 Deddf Amddiffyn Plant 1999;
  - (b) Wedi'u gwahardd rhag gweithio gyda phlant dan Ddeddf Diogelu Plant 1999 neu'n destun cyfarwyddyd dan adran 142 Deddf 2002, neu adrannau 28 a 29 Deddf Cyfiawnder Troseddol a Gwasanaethau Llys 2000.
- Unrhyw rai sydd wedi'u cael yn euog ac:
  - (a) Yn ystod y pum mlynedd diwethaf, wedi cael dedfryd sydd o leiaf tri mis o hyd, heb gael dewis i dalu dirwy;
  - (b) Yn ystod yr ugain mlynedd diwethaf, wedi cael dedfryd sydd o leiaf dwy flynedd a hanner o hyd;
  - (c) Ar unrhyw adeg, wedi cael dedfryd sydd o leiaf pum mlynedd o hyd;
  - (ch) Wedi cael eu dyfarnu am fod yn niwsans ar dir ysgol sy'n cael ei chynnal dan adran 547 Deddf Addysg 1996;
- Unrhyw rai sydd wedi cael eu datgan yn anghymwys i fod yn berchnogion ar ysgolion annibynnol, neu'n athrawon ynddyn nhw dan adrannau 470 neu 471 Deddf Addysg 1996;
- Unrhyw rai sy'n gwrthod cyflwyno cais am dystysgrif cofnod troseddol dan adran 113 Deddf yr Heddlu 1997 ar ôl i'r corff llywodraethu ofyn iddyn nhw wneud hynny.

**Gwasanaeth
Cymorth i Lywodraethwyr**

**Canllaw Ethol
Rhiant Lywodraethwyr**

CYFLAWNI TEGWCH A RHAGORIAETH
MEWN ADDYSG A GWELL LLES I BAWB
EQUITY AND EXCELLENCE IN EDUCATION
AND ENHANCED WELLBEING FOR ALL

Cyflwyno Cais i fod yn Rhiant Lywodraethwr

Mae gan gorff llywodraethu ysgol eich plentyn chi un neu ragor o gyfleoedd i riant lywodraethwyr. Mae'r corff yn edrych am rieni sydd â diddordeb yn y dyletswydd yma. Mae rhiant lywodraethwr yn berson sydd â chyfrifoldeb rhiant am ddisgybl sy'n mynychu'r ysgol.

Mae dyletswydd llywodraethwyr yn bwysig. Mae cyrff llywodraethu'n gyfrifol am gyflawni amrywiaeth o swyddogaethau sy'n ymwneud â chynnal yr ysgol mewn modd effeithiol, gan gynnwys y cwricwlwm, materion cyllid a staffio. Bydd aelodau profiadol eraill o'r corff llywodraethu, y pennaeth a'r Swyddog Materion Cymorth i Lywodraethwyr yn rhoi cymorth i chi ynglŷn â'r swyddogaethau yma.

Bydd yr Awdurdod yn cynnig cymorth a gwybodaeth berthnasol. Mae hyfforddiant ar gael am ddim. Mae Llywodraeth Cymru yn dweud bod rhaid i bob llywodraethwr newydd gyflawni cwrs sylfaen, ac hyfforddiant ar Ddefnyddio Data yn ystod y flwyddyn gyntaf.

Mae'r corff llywodraethu'n cydweithio ac yn mynychu o leiaf tri o gyfarfodydd bob blwyddyn. Fel rhan o'ch dyletswydd chi, byddwch chi, fel arfer, yn dal eich swydd chi am bedair blynedd*, hyd yn oed os bydd eich plentyn chi'n gadael yr ysgol yn ystod y cyfnod yma. Ond mae modd cynnig ymddiswyddo ar bapur ar unrhyw adeg.

Mae dod yn llywodraethwr yn amodol ar reoliadau penodol. Cyn llenwi'r ffurflen enwebu, darllenwch restr y meini prawf ar y dudalen gefn er mwyn gwirio eich bod chi'n gymwys.

Mae Carfan Cymorth i Lywodraethwyr yn gwerthfawrogi'ch diddordeb chi. Croeso i chi gysylltu â ni os oes gennych chi unrhyw gwestiynau ynglŷn â bod yn llywodraethwr, naill ai ar y ffôn, e-bost neu'n wyneb i wyneb (yn eich ysgol leol chi).

Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â Charfan Cymorth i Lywodraethwyr:

Yn unol â dyletswydd gyfreithiol Rhondda Cynon Taf i brosesu eich data, bydd yr wybodaeth rydych yn ei darparu yn cael ei defnyddio at ddibenion apwyntiadau llywodraethwyr ysgol yn unig a'i rhannu â'r adran Cymorth i Lywodraethwyr a chorff llywodraethol yr ysgol. Os byddwch chi'n llwyddiannus, bydd yr wybodaeth yn cael ei defnyddio a'i rhannu at ddibenion cyffredinol swyddogaethau a hyfforddiant llywodraethwr ysgol fel sydd wedi'i nodi yn ein hysbysiad preifatrwydd gwasanaeth yn www.rctcbc.gov.uk/hysbysiadpreifatrwyddgwasanaeth

☎ 01443 281162

✉ CymorthiLywodraethwyr@rhondda-cynon-taf.gov.uk

*Mae Rhiant Lywodraethwyr mewn Ysgolion Meithrin yn cael eu hethol/penodi am 2 flynedd yn unig.

ETHOL RHANT LYWODRAETHWR YSGOL GYNRADD GYMRAEG TONYREFAIL FFURFLEN ENWEBU

Rydw i'n cadarnhau fy mod i am sefyll yn yr etholiad i ddod yn rhiant-lywodraethwr ar gorff llywodraethu'r ysgol sydd wedi'i nodi uchod, a fy mod i'n rhiant/cynhaliwr (gofalwr) i blentyn sy'n ddisgybl yn yr ysgol yma ar hyn o bryd.

Rydw i wedi darllen y meini prawf dros y dudalen ac rydw i'n datgan bod gen i hawl i fod yn rhiant lywodraethwr. Rydw i hefyd yn cadarnhau y bydda i'n rhoi gwybod i'r pennaeth, cadeirydd y llywodraethwyr a Phennaeth Gwasanaeth Cymorth i Lywodraethwyr yr Awdurdod Addysg ar unwaith os bydd fy amgylchiadau i'n newid mewn unrhyw ffordd a fyddai'n fy ngwahardd i rhag parhau i fod yn llywodraethwr ysgol.

Rwy'n effro i'r ffaith, ac yn deall y bydd yr wybodaeth ar y ffurflen yma (ac unrhyw wybodaeth ychwanegol sydd ynghlwm) yn cael ei defnyddio at ddibenion llywodraethwr ysgol yn unig.

Rhaid i chi llenwi'r adran yma. Defnyddiwch inc du.

Mr/Mrs/Miss/Ms/Arall..... Dyn: Dynes: Dyddiad geni:...../...../.....

Enw bedydd:.....Cyfenw:.....Enw canol:.....

Rhiant/Gwarcheidwad:.....

Cyfeiriad: .....Côd y Post:.....

Ffôn gartref:.....Gwaith:.....

Symudol:.....E-bost:.....

Llofnod:..... Dyddiad:.....

D.S. - Mae croeso i chi gynnwys rhai manylion amdanoch chi'ch hun, **hyd at 50 o eiriau.** Does dim rhaid i chi llenwi'r adran yma, ond efallai y byddwch chi o dan anfantais os bydd angen cynnal etholiad*.

Os ydych chi'n nodi dros 50 o eiriau, dim ond yr 50 cyntaf byddwn ni'n eu darllen.

**I'W DYCHWELYD I YSGOL EICH PLENTYN CHI ERBYN 12 HANNER
DYDD GWENER 13 CHWEFROR 2026**

*Bydd etholiad yn cael ei gynnal os bydd nifer yr enwebiadau yn fwy na nifer y cyfleoedd.